

Ткаченко Л. О.
студентка III курсу
економічного відділення
кібернетико-технічного коледжу
гр.Ф-91

Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки України

Головним національним інтересом є сталий розвиток економіки та добробут громадян України. Забезпечення національних інтересів та економічної безпеки - найважливіші функції держави, реалізація яких покликана посилювати позиції в міжнародному співтоваристві. Національна безпека України як стан захищеності життєво важливих інтересів особистості, суспільства та держави від внутрішніх і зовнішніх загроз - необхідна умова збереження та примноження духовних і матеріальних цінностей.

Найгостріші проблеми сьогодення у сфері забезпечення національної безпеки взагалі і економічної зокрема були визначені у минулорічному Посланні Президента України до Верховної Ради України. Серед них: суттєве посилення фінансової безпеки і максимальне поліпшення інвестиційного клімату; досягнення реального економічного зростання та утворення ефективної системи соціального захисту населення; посилення трудових ресурсної безпеки; підвищення рівня продовольчої безпеки держави; створення надійних гарантій техногенної, екологічної та технологічної безпеки, розвитку науково-технічного потенціалу; посилення енергетичної безпеки; забезпечення інформаційної безпеки держави; поглиблення інтеграційних взаємовідносин; підвищення рівня конкурентоспроможності держави з урахуванням національних інтересів за всіма складовими зовнішньоекономічної політики.

Узагальнення думок учених і експертів щодо джерел виникнення загроз економічній безпеці дає змогу стверджувати, що головна загроза полягає у відсутності цілеспрямованої політики державного регулювання економічними процесами в контексті реалізації проголошених стратегій соціально-економічного розвитку країни. Визначальним у проведенні економічних реформ повинно стати поєднання прагматичної політики захисту національних інтересів з конструктивним курсом на зростання добробуту широких верств населення країни. Матеріальною основою цього процесу має бути відродження та прискорений розвиток перспективних секторів національної економіки за наявності конструктивних програм реструктуризації господарського комплексу країни.

У стратегічному плані економічну безпеку гарантує лише конкурентоспроможна економіка. Натомість нині спостерігається тенденція реалізувати лише тактичні заходи щодо соціально-економічного розвитку економіки. Такий стан справ обумовлений здебільшого чинниками об'єктивного характеру, однак не можна відкидати і суб'єктивні чинники.

Основне завдання держави в контексті забезпечення економічної безпеки - створення такого економічного, політичного та правового середовища й інституційної інфраструктури, які б стимулювали найбільш життєздатні підприємства, інвестиційні процеси, виробництво перспективних конкурентоспроможних товарів. Цей процес має супроводжуватися реалізацією низки заходів, серед яких найактуальнішими є:

- діагностика галузевої конкурентоспроможності, створення умов для входження до світової господарської системи;
- вибір пріоритетних сфер, галузей, комплексів, які в змозі забезпечити вихід на світові ринки;
- розробка програм та механізмів їх реалізації відповідно до обраних пріоритетів;
- забезпечення активної участі в реалізації програм держави та інших суб'єктів господарської діяльності.

Сьогодні потрібно враховувати, що місце країни в сучасному світі визначається якістю людського капіталу, станом освіти і ступенем використання науки і техніки у виробництві. Достатня кількість робочої сили і сировинних матеріалів усе менше розцінюється як конкурентна перевага.

З огляду на вищезазначене, розглянемо проблеми конкурентоспроможності України у світовому господарстві та шляхи досягнення економічної безпеки.

Фінансові аспекти економічної безпеки. Нагальність зміцнення системи фінансової безпеки в Україні обумовлюється існуючими недоліками у фінансово-економічній сфері, а саме: розладом фінансів держави, місцевого самоврядування та приватних підприємницьких структур, що, зокрема, проявляється в недосконалості міжбюджетних відносин та дефіцитності бюджетів усіх рівнів; втратами внутрішньої та зовнішньої платоспроможності, яка загрожує банкрутством; послабленням контролю у сфері розрахунків між економічними агентами; загостренням кризи платіжної системи; нерозвиненістю фондового ринку; домінуванням негрошових відносин в економіці; "втечею" національного капіталу за кордон; втратою довіри населення до національної грошової одиниці, фінансових інституцій тощо. Однією з найсуттєвіших загроз фінансовій безпеці є істотна виснаженість ключових джерел фінансових ресурсів - прибутку суб'єктів господарювання, доходів бюджетів усіх рівнів, амортизаційних відрахувань, ресурсів цільових фондів та ін.

Подальше зміцнення фінансової безпеки повинно базуватися насамперед на врахуванні похідної ролі фінансів у забезпеченні функціонування економіки. Навіть окремі спроби йти всупереч цим принциповим положенням призводили і призводитимуть до деструктивних наслідків, руйнуватимуть прагнення забезпечити захищеність економіки від внутрішніх і зовнішніх загроз. Практика господарювання останніх років свідчить про те, що внаслідок розриву між реальним і монетарним

секторами економіки відбувається все інтенсивніший відтік коштів із виробничої сфери до фінансово-кредитної.

В організаційному аспекті дедалі важливішою запорукою дотримання економічної безпеки України стає узгодженість взаємодії державного, комунального та приватного сегментів фінансової сфери національного господарства та забезпечення керованості кожного з них. Іншою істотною передумовою фінансової безпеки є узгодженість взаємодії бюджетних, зокрема фіскальних та інвестиційних компонентів фінансової сфери, з такими складовими монетарного сектора економіки, як грошово-валютний, кредитний та фондовий ринок, страхова діяльність тощо.

Відтак досягнення позитивного впливу фінансового сектора на реальну економіку мусить передбачати пріоритетне спрямування фінансових потоків у розвиток тих галузей, які, по-перше, забезпечують економічне зростання за рахунок переважаючого використання відтворюваних ресурсів та наукоємних процесів, а по-друге, спроможні реалізувати сукупність притаманних економіці України об'єктивних конкурентних переваг.

Особливе місце в системі забезпечення фінансової безпеки має загострення проблеми грошового обігу загалом і позабанківського зокрема. Неадекватність протидії тінізації грошово-кредитної сфери і позабанківського грошового обігу є одним із чинників платіжної кризи, гальмування можливостей переведення національного господарства на шлях стабілізації та забезпечення економічного зростання.

Виходячи з викладеного, зростає необхідність ужиття комплексу заходів, спрямованих на усунення недоліків в управлінні грошовою сферою і забезпечення протидії і тінізації та криміналізації грошового обігу. Потребує нагального розв'язання проблема недостатності грошової маси в легальному обороті з одночасним її скороченням у тіньовому обігу. Актуальним завданням подальшого розвитку грошового обігу в Україні залишається необхідність подолання його доларизації. Це стане можливим лише завдяки набуттю національною грошовою одиницею - гривнею - властивостей бути не лише високоліквідним засобом платежу, а й надійним засобом заощадження грошей та їх захисту від знецінення.

Розв'язання названих проблем повинно супроводжуватися спрямуванням зусиль фіскальних та інших центральних органів у бік пом'якшення податкового тиску на офіційну економіку.

Енергетична безпека. Небезпеку в енергетиці обумовлює домінування енергоємних галузей економіки і нестача енергетичних ресурсів - енергетична криза. Хронічною до останнього часу залишається проблема стабільного забезпечення електростанцій паливом.

Серед чинників, які загострюють проблеми в енергетиці, виділяється недосконалість системи ціноутворення. Тарифи - це єдине, що стабільно підвищується, але їх підвищення відбувається безсистемно. Це підтверджується не тільки усвідомленням кризового становища в галузі, а й жорсткою позицією іноземних інвесторів, які заявляють про нереальність

вкладання коштів в енергетику, якщо в її тарифній політиці не відбудеться докорінних змін.

Недостатня увага приділяється й проблемі енергозбереження. При цьому ніби забувається, що заходи з налагодження енергопостачання втрачають сенс, якщо енергія використовуватиметься неефективно. Досі не запроваджено механізму економічного стимулювання ощадливого споживання енергоресурсів. Не налагоджено комплексної ув'язки заходів з енергозбереження і зусиль щодо подолання тіньової економіки та економічної злочинності. Основними напрямками впорядкування паливно-енергетичного комплексу (ПЕК) повинні бути:

- диверсифікація джерел постачання енергоносіїв;
- стимулювання енергозбереження в країні. В цьому контексті найактуальнішим питанням є створення відповідних нормативно-правових засад, які б підштовхували як підприємства, так і населення до раціонального використання енергоресурсів;
- впорядкування роботи енергоринку. Він має працювати на ринкових засадах і загально визнаних принципах конкуренції. Закладення відповідних механізмів роботи цього ринку на сьогодні відноситься до складу основних завдань як уряду, так і Верховної Ради України;
- розробка стратегії розвитку ПЕК на перспективний період.

Продуктивний розвиток будь-якої галузі неможливий без чіткого уявлення реальних перспектив і обмежень, які існують для неї на сьогодні і в найближчому майбутньому. Країні потрібна глибоко продумана, реальна і зважена стратегія розвитку ПЕК, якою має керуватися виконавча влада у своїй діяльності і за якою мають оцінюватися досягнуті нею результати. Але ця стратегія повинна розроблятися спільними зусиллями науковців і всіх гілок влади, оскільки в іншому випадку вона буде відображати інтереси лише однієї із сторін.

Соціальні і трудові аспекти економічної безпеки. Загрозу стабільному, безпечному розвитку України останніми роками складає усталена негативна тенденція до погіршення стану трудового потенціалу країни. Серед чинників, що негативно впливають на стан трудового потенціалу слід відзначити погіршення природної бази формування робочої сили; зниження реальних доходів населення; невідповідність рівня заробітної плати її відтворювальній, стимулюючій та регулюючій функціям; поширення масштабів безробіття; падіння ефективності використання робочої сили, зниження її професійно-кваліфікаційного рівня.

Негативні тенденції демографічного характеру окреслилися наприкінці 80-х років минулого століття. Чисельність населення постійно зменшується, починаючи з 1993 р., і сумарно скоротилася на 2,6 млн. чол. Зниження показника народжуваності до 1,2 дитини на жінку не забезпечує навіть простого відтворення населення. Принизливо низьким є показник тривалості життя, що зберігає тенденцію до подальшого зменшення.

Подолання кризових явищ демографічного характеру потребує неординарних зусиль суспільства на всіх рівнях управління. Існує недооцінка серйозності демографічної ситуації та її впливу на вирішення соціально-економічних проблем.

Серед заходів нормалізації демографічного відтворення населення та збереження демографічного потенціалу України можна визначити: генетичний моніторинг населення; підвищення розмірів допомоги сім'ям з дітьми; пільгове оподаткування батьків, що мають дітей, за прогресивною шкалою залежно від кількості дітей; надання пільгових кредитів на придбання житла молодим, перспективним щодо дітонародження сім'ям; створення безпечних умов праці; поліпшення побутових умов; посилення профілактичної спрямованості заходів охорони здоров'я.

Зменшення кількості населення України обумовлюють і міграційні процеси. Починаючи з 1994 р., сальдо міграції в Україні залишається від'ємним, проте має тенденцію до поступового зменшення і коливається в межах 50 тис. чол. щорічно.

Спостерігається зубожіння осіб з вищою освітою. За позитивної тенденції збільшення рівня оплати праці та своєчасності виплат працівникам установ соціальної сфери розміри заробітної плати працівників культури, мистецтва, освіти, охорони здоров'я залишаються на рівні 50-70% від середнього показника по економіці в цілому і становлять 46-68% прожиткового мінімуму.

Акценти соціальної політики повинні зосереджуватися на працюючому населенні. Необхідно домагатися випереджаючих темпів зростання його реальних доходів, що дасть змогу розвивати систему соціального страхування і в такий спосіб вирішувати проблеми соціального забезпечення.

Зубожіння значної частини населення, погіршення ситуації на ринку праці обумовлюють і інші соціальні проблеми: збільшується кількість розлучень, самогубств, зростає злочинність, поширюються алкоголізм і наркоманія, росте захворюваність тощо. Кризові явища у природному відтворенні населення, інтенсифікація смертності осіб працездатного віку, особливо чоловіків, посилення негативного міграційного руху призводять до формування економічно несприятливої вікової структури населення, в якій зменшується частка населення працездатного віку.

Загрозу економічній безпеці України становить відтік за кордон кваліфікованої робочої сили на більш низькі професійні позиції, на некваліфіковані роботи, від'їзд за індивідуальними запрошеннями на роботу молоді і висококваліфікованих кадрів, зокрема науковців. Відтак суттєвим моментом у вирішенні проблем соціально-економічного розвитку країни є необхідність створення критичної маси професійних кадрів, які розуміють природу нових економічних відносин. За даними експертів питома вага таких кадрів повинна становити не менше 25% керівного складу. Щоб вирішити цю проблему необхідно створити умови для підвищення кваліфікації на засадах неперервної освіти, яка дає людині

можливість підвищувати свій кваліфікаційний рівень впродовж усього життя.

Матеріальною основою розв'язання більшості проблем, пов'язаних із соціальною сферою і трудоворесурсною безпекою є заробітна плата. Низький її рівень по окремих галузях економіки, зокрема в сільському господарстві, соціальній сфері, показники заборгованості по виплаті, тенденція до зменшення частки заробітної плати в сукупних доходах як населення в цілому, так і працюючих, обумовлює неповноцінне відтворення робочої сили, низьку мотивацію до праці, незацікавленість у технологічному оновленні виробництва, низьку якість виконуваних робіт. Крім того, низький рівень заробітної плати обумовлює і відповідний низький платоспроможний попит, що не сприяє розширенню виробництва, більше того, призводить до його згортання, пристосування до вкрай обмеженої купівельної спроможності населення.

Нагальною проблемою реформування оплати праці є повернення їй відтворювальної, стимулюючої та регулюючої функцій. Підвищення заробітної плати як умова вирішення цілого комплексу соціально-економічних проблем має здійснюватися поетапно з одночасною реструктуризацією собівартості продукції і цін, зміною системи оподаткування, використанням механізму ресурсозбереження на виробництві, зростанням продуктивності праці, реформуванням інших складових механізму господарювання. Комплекс заходів, спрямованих на підвищення доходів населення, не можна відривати від системи загальнообов'язкового державного соціального страхування. Її реформування має здійснюватися поетапно, із випереджаючим зростанням реальної заробітної плати, з урахуванням поліпшення загальноекономічної ситуації в країні.

Загострюються проблеми безробіття серед працездатного населення. Серйозну тривогу викликають такі явища, як сімейне та довготривале безробіття. В Україні налічується понад 41 тис. сімей, де безробітними є кілька членів, крім того, на обліку перебуває 5 тис. безробітних одиноких матерів. Середня тривалість пошуку роботи безробітними громадянами сягає майже 12 місяців. Поширення неповної зайнятості (примусові безоплатні відпустки, скорочення тривалості робочого часу) є одним з чинників зниження продуктивності праці. Коефіцієнт використання робочого часу складає 79%. Надлишкова чисельність працівників на промислових підприємствах - 10-33%.

Викликає занепокоєність і низький рівень безпеки умов праці. Загальна кількість нещасних випадків, аварій та травм на виробництві свідчить про істотні недоліки в організації охорони життя, здоров'я та безпеки працюючого населення України. Існуючий стан охорони праці важким тягарем лягає на економіку держави. Все це вимагає доопрацювання чинного законодавства, зокрема, щодо більш конкретного визначення обов'язків і прав з питань охорони праці місцевих державних

адміністрацій, органів місцевого самоврядування та розмежування їх повноважень з іншими структурами державного управління і нагляду.

Продовольча безпека України. Актуальною проблемою економічної безпеки є забезпечення належного стану аграрного сектора. Сьогодні в Україні відсутнє законодавче визначення терміна "продовольча безпека", не кажучи вже про нормативно-правову визначеність параметрів продовольчого забезпечення населення, що ускладнює проведення реальної оцінки стану продовольчої безпеки та формування об'єктивної аграрної політики держави. За останні роки рівень продовольчої безпеки України знизився до критично небезпечної межі. За калорійністю та якісним складом раціону харчування Україна перейшла від рівня розвинених країн (3300-3800 ккал) до порогу продовольчої безпеки (2500 ккал), а за споживанням протеїнів тваринного походження опинилася нижче цього порогу.

Сільське господарство - єдине серед основних галузей національної економіки залишається збитковим протягом останніх років, внаслідок чого знизилася можливість для розширеного відтворення. Капітальні вкладення в АПК за рахунок усіх джерел фінансування за 1990-1999 рр. скоротилися в дев'ять разів, а в сільське господарство - майже в 20 разів. Трудовий аграрний потенціал використовується з низькою ефективністю, а продуктивність праці в аграрному секторі має сталу тенденцію до зниження, її рівень в 10 разів нижчий за відповідні показники розвинених країн. Порушення товарно-грошових відносин та зростання диспаритету цін зумовило майже повну зупинку відтворення основних виробничих фондів, їх фізичне зменшення та неможливість технічного переоснащення сільського господарства. Коефіцієнт диспаритету цін сільського господарства та обслуговуючих галузей за останні 10 років зріс у шість разів. Україна втрачає свої позиції на світовому аграрному ринку і перетворюється з експортера в імпортера продовольства, зокрема такого стратегічно важливого, як продовольча пшениця та цукор. Не втрачає актуальності проблема забезпечення якості продовольства, яке постачається на споживчий ринок, особливо з огляду на те, що значні території України постраждали від різних техногенних забруднень. Зниження рівня продовольчого споживання в кількісному і якісному вимірах є однією з причин зменшення природного приросту населення, тривалості його життя, погіршення інших показників життєдіяльності населення як головної продуктивної сили. Потребує вирішення проблема контрабанди продовольства, яка несе загрозу не тільки економіці країни, а й здоров'ю населення. Вирішення зазначених проблем неможливе без створення дієвої законодавчої бази забезпечення належного рівня продовольчої безпеки України та сталого соціально-економічного розвитку аграрного сектора економіки.

Екологічні та техногенні аспекти економічної безпеки. Оцінка загального стану техногенно-екологічної безпеки є фундаментом, на якому будуються стратегія і тактика державної політики в галузі захисту

населення і території України від надзвичайних ситуацій. Нетрадиційність проблеми, розширення спектра національних інтересів, накопичення внутрішніх загроз (із значною питомою вагою загроз техногенного та природного характеру) викликали необхідність переосмислення і переорієнтування стратегії усунення аварій, катастроф та мінімізації наслідків стихійного лиха. Перед державою постає гостра потреба визначення пріоритетів у сфері захисту від екологічної кризи та надзвичайних ситуацій, що дасть змогу ефективніше і обґрунтованіше приймати рішення щодо впровадження заходів, які ведуть до сталого розвитку, встановлення прийнятної ризику і техногенно-екологічного благополуччя. Незважаючи на те, що за останні роки антропогенний тиск на довкілля суттєво зменшився, а забруднення повітряного та водного середовища знизилася, ці позитивні зрушення зумовлені переважно тривалою економічною кризою, значним спадом виробництва а не впровадженням сучасних технологій чи високоефективними природоохоронними заходами. Хоча виробництво дедалі скорочується, невиправдано високими залишаються викиди і скиди забруднюючих речовин в оточуюче середовище, накопичення промислових відходів.

У критичному стані знаходиться житлово-комунальне господарство. Зношеність водопровідно-каналізаційних мереж, обладнання та устаткування цієї сфери є причиною хронічних аварій, внаслідок яких потерпають люди, завдається значна шкода довкіллю.

Ознак невиліковної хвороби набула проблема знешкодження непридатних до використання пестицидів, накопичених упродовж багатьох років в агропромисловому секторі. З огляду на реформування цієї галузі можна очікувати, що непридатні пестициди взагалі втратять реальних власників, а відтак не буде і відповідальних за їх знешкодження.

Загалом вирішення екологічних питань повинно стати суттєвим чинником активізації і модернізації виробництва. Досвід останніх років доводить необхідність координації дій під час системного розв'язання проблем техногенної і природної безпеки. Основними заходами їх забезпечення є:

- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру шляхом створення умов для ефективної діяльності систем життєзабезпечення населення в надзвичайних ситуаціях; розроблення комплексної схеми інженерно-технічного захисту територій та об'єктів; удосконалення системи взаємодії органів виконавчої влади та місцевого самоврядування всіх рівнів з питань запобігання та реагування на надзвичайні ситуації; удосконалення та створення нових телекомунікаційних мереж і систем зв'язку та оповіщення про виникнення ситуацій;

- впровадження системи державного регулювання та розвитку економічних важелів управління у сфері запобігання і реагування на надзвичайні ситуації шляхом удосконалення нормативно-правових та економічних механізмів запобігання їх виникненню та підвищення рівня

захищеності об'єктів підвищеної небезпеки, обґрунтування допустимого для населення ризику виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаного з об'єктами підвищеної небезпеки;

- розвиток еколого-кризової медицини катастроф;

- суцільна паспортизація екологічно небезпечних підприємств, техногенне районування території України та оздоровлення екологічно-кризових районів;

- впровадження замкнених та маловідходних технологічних процесів, підвищення частки використання вторинних ресурсів, рівня утилізації відходів;

- підвищення культури землеробства, впровадження нових технологій з так званими нульовими циклами обробки ґрунтів.

Науково-технологічний аспект економічної безпеки. Забезпечення розвитку науково-технологічного потенціалу держави як основи її сталого економічного зростання має стати одним із пріоритетних напрямів державної політики національної безпеки України.

Серед основних чинників катастрофічної ситуації в науково-технологічній сфері слід виділити відсутність у суспільства і його політичної еліти усвідомлення сучасної ролі науки як основи економічного відродження України. В результаті політичне проголошені цілі не знаходять адекватного втілення в житті.

Наука фінансується за "залишковим принципом". Її бюджетне фінансування в 2000 р. знизилося до рівня 0,35% ВВП, в бюджеті на 2001 р. цей показник має становити 0,31% ВВП. І це при тому, що Законом України "Про наукову і науково-технічну діяльність" і ухваленою Верховною Радою "Концепцією науково-технологічного та інноваційного розвитку України" передбачалося довести рівень бюджетного фінансування науки в 2000 р. до 1,7% ВВП, а в 2003 р. - до 2,5%.

Чинна законодавча база не забезпечує сприятливого клімату для активізації науково-технологічної діяльності і розвитку національної економіки на інноваційній основі. Україна продовжує втрачати свій науковий потенціал і вже поступається за його рівнем більшості європейських країн, впритул наблизившись до рівня країн, що розвиваються.

Серед основних ознак занепаду вітчизняної науково-технологічної сфери можна назвати такі.

По-перше, втрата кадрового наукового потенціалу України через еміграцію, відхід від наукової і фахової діяльності, старіння наукових та інженерно-технічних кадрів, зниження рівня підготовки фахівців, безпрецедентне зростання прихованого безробіття в науковій сфері. За період 1991-1999 рр. відбулося більш ніж дворазове скорочення працівників основної діяльності, що виконують НДДКР.

По-друге, фізичне і моральне старіння науково-дослідної бази та руйнування інфраструктури наукових організацій України. По-третє, поглиблення розриву зв'язків між наукою і виробництвом. По-четверте,

наявний "інформаційний голод" наукових і конструкторських установ та падіння публікаційної активності вітчизняних науковців. По-п'яте, спостерігається зниження міжнародного рейтингу вітчизняних наукових видань.

Вітчизняна наука сьогодні втратила ознаки продуктивної сили, дієвого важеля прискореного розвитку економіки. Водночас Україна перетворилася на постачальника інтелектуального потенціалу найрозвиненішим державам світу. Чимало вітчизняних науковців і фахівців роками працюють за кордоном на контрактній основі. Інноваційну діяльність в Україні здійснюють лише близько 20% промислових підприємств і здебільшого за власні кошти. За розрахунками Держкомстату, їх кількість щороку знижується в середньому на 8,8%.

Докорінна зміна ситуації в науково-технологічній сфері держави можлива лише за умов дотримання вимог існуючих нормативно-правових актів, що регулюють наукову діяльність; удосконалення законодавства і системи управління наукою; створення сприятливих умов для використання власного науково-технічного потенціалу; розвитку і технологічного оновлення вітчизняного виробництва; утвердження в суспільстві інноваційної ідеології і усвідомлення винятково важливої ролі науки, новітніх технологій та інформатизації для сучасного і майбутнього України.

У ході реалізації заходів з удосконалення функціонування науково-технологічної сфери України з метою створення конкурентоспроможної продукції на основі застосування сучасних технологій видається доцільним:

- забезпечити безумовне виконання положень Закону України "Про наукову і науково-технічну діяльність" насамперед у частині бюджетного фінансування наукової і науково-технічної діяльності на рівні не меншому від 1,7% ВВП;

- здійснити структурну і технологічну модернізацію науково-технічного потенціалу, привести тематичний фронт НДДКР у відповідність до потреб виробничої сфери;

- забезпечити на законодавчому рівні сприятливі умови для різних форм інтеграції науки і виробництва, використовуючи для цього політику бюджетного, кредитно-фінансового, податкового та митного сприяння розвитку інноваційних процесів, практику утворення в Україні технологічних парків, нормативно-правові механізми введення об'єктів інтелектуальної власності до господарського обігу;

- розробити та впровадити в Україні механізми венчурного фінансування НДДКР та інноваційних проектів;

- створити інформаційно-аналітичну систему моніторингу науково-технічної діяльності в Україні.

Зовнішньоекономічні аспекти національної безпеки. Зовнішньоекономічна безпека полягає у спроможності держави протистояти впливу негативних зовнішніх економічних чинників і

мінімізувати заподіяні ними збитки, активно використовувати участь у світовому поділі праці з метою створення сприятливих умов для розвитку економіки, забезпечувати відповідність зовнішньоекономічної діяльності національним економічним інтересам.

Так, зокрема, потребує активних дій реалізація відносин стратегічного партнерства України та Російської Федерації на засадах прагматизму і врахування національних інтересів як на рівні держав, так і на рівні суб'єктів підприємницької діяльності, окремих громадян. У цьому зв'язку слід зосередити зусилля Кабінету Міністрів України на виконанні узгодженого з російською стороною комплексу заходів з виконання Програми економічного співробітництва між Україною та Російською Федерацією на 1998-2007 рр. Особлива увага Координаційної ради по виконанню цієї Програми має бути зосереджена не лише на виявленні та усуненні причин, що стримують реалізацію передбачених заходів, а й на організації роботи в напрямі наповнення Програми новими проектами з урахуванням поточної ситуації в Україні та Росії, підготовці проектів міжурядових угод з актуальних питань взаємовигідного співробітництва в усіх сферах.

Небезпека залишитися за рамками процесів глобалізації, становлення відкритої держави з постіндустріальною економікою стає для країни дедалі реальнішою. Якщо Україна не використає свій шанс, враховуючи сьгоднішні певні позитивні тенденції щодо здійснення структурної перебудови економіки за рахунок пріоритетного розвитку науки, освіти, охорони здоров'я, соціального захисту населення, тобто створення для людини як носія знань та найважливішого чинника підвищення продуктивності праці сприятливих умов для життєдіяльності, то економічна відсталість країни стане незворотною. Це загрожуватиме не лише соціальній стабільності, а й існуванню нації і держави.

Пріоритетним напрямом роботи уряду України має стати прийняття обґрунтованої стратегії щодо імпорту, що сприятиме його перетворенню на дієвий фактор технологічної реконструкції вітчизняної промисловості. Диверсифікована митна і тарифна політика має узгоджуватися з інтересами національної промисловості, конкретних виробників високотехнологічної експортної продукції.

Важливим завданням забезпечення економічної безпеки держави є створення умов для реалізації геоекономічного потенціалу України, інтеграції національної транспортної системи до мережі міжнародних транспортно-комунікаційних коридорів, створених між Європою та Азією.

Увага уряду повинна зосереджуватися на виконанні в повному обсязі завдань Комплексної програми утвердження України як транзитної держави. Передусім потребують вирішення питання забезпечення конкурентоспроможності транзитам послуг в Україні та залучення додаткових транзитних вантажопотоків. Реалізації цих завдань передбачає насамперед приведення національного законодавства у сфері транзиту у відповідність з міжнародними транспортними угодами і конвенціями;

зняття технічних бар'єрів на шляху переміщення вантажопотоків міжнародними транспортними коридорами; тарифно-цінове та податкове стимулювання транзиту; створення системи обліку, аналізу та прогнозування транзитних перевезень територією України, відповідний розвиток матеріально-технічного та інформаційного забезпечення.

Отже, сьогодні як ніколи загострюється надзвичайно важливе питання забезпечення економічної безпеки України, що є одним з найважливіших національних пріоритетів і вимагає посиленої уваги представників владних структур, громадських і політичних рухів, науковців, широких кіл громадськості. Забезпечення економічної безпеки є гарантом державної незалежності України, умовою її сталого розвитку та зростання добробуту громадян.

Список літератури:

1. ЗАКОН УКРАЇНИ «Про основи національної безпеки України»- Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2003, N 39.
2. Варналій, доктор економічних наук, професор «Проблеми та шляхи забезпечення економічної безпеки України» -<http://www.rainbow.gov.ua>.
3. **Економічна політика** : Навчальний посібник / О. Беляєв, А. Бебело, М. Диба та ін. - К. : КНЕУ, 2005. - 287,[1] с.
4. **Модернізація України** - наш стратегічний вибір : щорічне Послання Президента України до Верховної Ради України. - К. : НІСД, 2011. - 431 с.
5. С. В. Мочерний «Економічна теорія», Навчальний посібник, Київ Видавничий центр «Академія», - 2005